

اساسی و ضروری در استان‌های مرزی و تسهیل در ترخیص اقلام مورد نیاز از گمرکات کشور از دیگر اقدامات این وزارتخانه در حوزه تنظیم بازار محسوب می‌گردد.

۸-۱-۱- عملکرد سازمان حمایت مصرف‌کنندگان

و تولیدکنندگان

حمایت هدفمند از تولیدات داخلی، حمایت از تولیدکنندگان در مواجهه با قیمت‌های تکلیفی و تشبیتی و پیگیری اجرای قانون حمایت از مصرف‌کنندگان، بررسی مشکلات صنایع و واحدهای تولیدی، نظارت بر قیمت‌ها و کیفیت کالاها و ارائه خدمات، مقابله با توزیع کالاهای قاچاق، نظارت بر حسن اجرای ضوابط قیمت‌گذاری و توزیع کالاها و خدمات، برنامه‌ریزی و اجرای طرح‌های نظارتی (ویژه ماه مبارک رمضان، بازگشایی مدارس، نوروز و ...)، پیش‌بینی و مدیریت بحران‌های احتمالی در حوزه کالاها و خدمات به ویژه در زمینه مدیریت واردات و نظارت پیشگیرانه بر تامین و توزیع از جمله اقدامات سازمان حمایت مصرف‌کنندگان و تولیدکنندگان در سال ۱۳۹۷ به‌شمار می‌رود.

در سال ۱۳۹۷، تعداد بازرسی‌های انجام شده از واحدهای صنفی توسط بازرسان این سازمان ۳/۸ میلیون فقره بود که نسبت به سال قبل از آن به میزان ۵/۶ درصد افزایش نشان می‌دهد. در این سال تعداد پرونده‌های تشکیل شده برای واحدهای صنفی متخلف ۲۰۰ هزار فقره بود که نسبت به سال ۱۳۹۶ به میزان ۲/۰ درصد کاهش نشان می‌دهد. تعداد تخلفات کشف شده از واحدهای صنفی متخلف نیز با ۱۰/۰ درصد افزایش

براساس آمار مقدماتی حساب‌های ملی، در سال ۱۳۹۷ ارزش افزوده بخش بازرگانی داخلی به قیمت‌های ثابت سال ۱۳۹۰ نسبت به سال قبل از آن معادل ۷/۱ درصد کاهش یافت. در این سال ارزش افزوده بخش بازرگانی داخلی به قیمت‌های جاری ۲۵۰۲ هزار میلیارد ریال بود که نسبت به سال قبل از آن به میزان ۳۱/۷ درصد افزایش نشان می‌دهد.

در سال مورد بررسی، سهم ارزش افزوده بخش بازرگانی داخلی از تولید ناخالص داخلی معادل ۱۳/۴ درصد بود که در مقایسه با سال قبل از آن ۰/۶ واحد درصد افزایش نشان می‌دهد.

۸-۱-۱- اقدامات دولت جهت تنظیم بازار داخلی و تامین

کالاهای اساسی

در سال ۱۳۹۷، دولت با ساماندهی توزیع محصولات داخلی، تامین ذخایر کالاهای اساسی و ضروری مورد نیاز جامعه و نظارت بر قیمت‌ها، نسبت به تامین کسری کالاها و تنظیم بازار اقدام نمود. علاوه بر این، وزارت صنعت، معدن و تجارت با حضور مستمر بخش بازرسی در بازار، روند تامین اقلام ضروری شامل تولید داخلی، واردات و موجودی کالاها و انعکاس مستمر کاستی‌ها را کنترل و از رسیدن کالاها به دست مصرف‌کنندگان نهایی اطمینان حاصل می‌نمود. علاوه بر این، در راستای انتقال منافع حاصل از هزینه‌های توزیع به مصرف‌کنندگان نهایی، از طریق توسعه فروشگاه‌های زنجیره‌ای و ایجاد نمایشگاه‌های توزیع و عرضه مستقیم کالاهای اساسی مورد نیاز در ایام پرمصرف، گام‌های موثری در کنترل قیمت‌ها و تنظیم بازار برداشت. اجرای گسترده‌تر طرح جامع مبارزه با قاچاق، به ویژه قاچاق کالاهای

فصل ۸ باززرگانی داخلی

مقایسه با سال قبل از آن به حدود ۵/۲ هزار تن رسید. واردات گوشت قرمز نیز در سال ۱۳۹۷ با ۱۰۱/۲ درصد رشد به ۱۲/۷ هزار تن رسید.

۸-۲- سرمایه‌گذاری دولت

در سال ۱۳۹۷، اعتبارات مصوب تملک دارایی‌های سرمایه‌ای ملی برای امور باززرگانی داخلی ذیل برنامه تنظیم بازار داخلی و سایر به میزان ۱۶۱۷/۸ میلیارد ریال بود که در مقایسه با رقم مصوب سال قبل از آن حدود ۵/۷ درصد کاهش یافت.

در این سال اعتبارات پرداختی بابت برنامه تنظیم بازار داخلی ۳۳/۹ درصد نسبت به عملکرد سال ۱۳۹۶ افزایش یافت و به ۷۷۷/۷ میلیارد ریال رسید. میزان تحقق اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای ملی در برنامه مزبور حدود ۴۹/۳ درصد ارقام مصوب بود.

به ۲۸۶ هزار فقره رسید. همچنین، تعداد شکایات مردمی رسیدگی شده توسط این سازمان در سال ۱۳۹۷ نسبت به سال قبل از آن با ۴۷/۸ درصد افزایش مواجه بود.

جدول ۸-۱- عملکرد سازمان حمایت مصرف‌کنندگان و تولیدکنندگان در بازرسی و کنترل واحدهای صنفی

درصد تغییر	سال		بازرسی (میلیون فقره)
	۱۳۹۶	۱۳۹۷	
۵/۶	۳/۸	۳/۶	پرونده‌های متشکله (هزار فقره)
-۲/۰	۲۰۰	۲۰۴	تخلفات کشف شده (هزار فقره)
۱۰/۰	۲۸۶	۲۶۰	رسیدگی به شکایات مردمی (هزار فقره)
۴۷/۸	۲۶۳	۱۷۸	

مآخذ: وزارت صنعت، معدن و تجارت

۸-۱-۲- واردات و موجودی انبار گوشت قرمز

براساس آمار شرکت پشتیبانی امور دام کشور، موجودی انبار گوشت قرمز در پایان سال ۱۳۹۷ با ۷۲/۴ درصد افزایش در

جدول ۸-۲- اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای ملی در فصل باززرگانی داخلی

(میلیارد ریال)

سهم (درصد)	درصد تحقق		عملکرد		ارقام مصوب		
	۱۳۹۶	۱۳۹۷	۱۳۹۶	۱۳۹۷	۱۳۹۶	۱۳۹۷	
۹۶/۰	۸۳/۷	۴۹/۳	۳۹/۶	۷۷۷/۷	۵۸۱/۰	۱۵۷۶/۹	برنامه تنظیم بازار داخلی (۱)
۴/۰	۱۶/۳	۷۹/۶	۴۵/۶	۳۲/۶	۱۱۳/۵	۴۰/۹	سایر (۲)
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۵۰/۱	۴۰/۵	۸۱۰/۳	۶۹۴/۴	۱۶۱۷/۸	جمع کل

مآخذ: وزارت امور اقتصادی و دارایی، خزانه‌داری کل کشور

۱- شامل برنامه تجهیز، بازسازی و نگهداری تاسیسات ذخیره گندم، تعمیر و تامین تجهیزات و ماشین‌آلات و همچنین برنامه کمک‌های فنی و اعتباری به منظور نگهداری و فرآوری محصولات کشاورزی، احداث تاسیسات نگهداری گندم و بهسازی نانوایی‌ها و تولید مواد اولیه فرش دستباف و ایجاد مجتمع‌های قالی‌بافی می‌باشد.
۲- رقم «سایر» در سال‌های ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷ مربوط به برنامه تحقیق و بازرسی رویه‌های ضد رقايتی و رسیدگی به شکایات می‌باشد.

سال ۱۳۹۶ به ۲۸/۱ هزار میلیارد ریال رسید. در سال مورد بررسی، سهم بخش باززرگانی داخلی از مانده خالص تسهیلات اعطایی نظام بانکی به بخش «باززرگانی، خدمات و متفرقه» و کل بخش‌های اقتصادی به ترتیب ۱۹/۰ و ۷/۷ درصد بود.

بررسی عملکرد بانک‌ها و موسسات اعتباری در سال ۱۳۹۷ نشان می‌دهد همانند سال‌های قبل، بیشترین سهم از مانده خالص تسهیلات اعطایی در بخش باززرگانی (۹۷/۲ درصد) متعلق به بخش غیر دولتی باززرگانی داخلی بود.

۸-۳- تسهیلات بانکی

در پایان سال ۱۳۹۷، مانده خالص تسهیلات اعطایی بانک‌ها و موسسات اعتباری به بخش باززرگانی داخلی با ۳۵/۸ درصد افزایش نسبت به سال قبل از آن به ۹۹۱/۲ هزار میلیارد ریال رسید. در این میان، مانده خالص تسهیلات اعطایی به بخش غیر دولتی باززرگانی داخلی با ۳۳/۹ درصد رشد نسبت به سال قبل از آن به ۹۶۳/۰ هزار میلیارد ریال و مانده خالص تسهیلات اعطایی به بخش دولتی باززرگانی داخلی با ۱۶۴/۹ درصد افزایش نسبت به

جدول ۸-۳- مانده خالص تسهیلات اعطایی بانکها و موسسات اعتباری به بخش بازرگانی داخلی (۱)

سال	درصد تغییر		سهام (درصد)
	۱۳۹۶	۱۳۹۷	
کل	۶۳۷/۵	۹۹۱/۲	۱۰۰/۰
بخش غیردولتی	۶۲۰/۱	۹۶۳/۰	۹۷/۲
بخش دولتی	۱۷/۴	۲۸/۱	۲/۸

۱- مانده خالص تسهیلات اعطایی، پس از کسر مانده بدهی مشتریان و تسهیلات اعطایی در کلیه سرفصل‌های مربوط به مابه‌التفاوت نرخ ارز، سود سال‌های آینده، سود و کارمزد سال‌های آینده، وجوه دریافتی مضاربه، حساب مشترک مشارکت مدنی (سهام بانک)، سود معوق و سود و کارمزد معوق، به دست آمده است. در ضمن، مانده تسهیلات اعطایی شامل عقود مشارکت حقوقی و سرمایه‌گذاری مستقیم نیز می‌باشد.

۸-۴- معاملات بازرگانی

در کل کشور معادل ۲۲۳/۷ هزار فقره بود که در مقایسه با سال ۱۳۹۶ حدود ۴۱/۹ درصد افزایش نشان می‌دهد. تعداد پرونده‌های اجرایی تشکیل شده در استان تهران نیز ۲۲/۲ هزار فقره بود که نسبت به سال ۱۳۹۶ به میزان ۹/۰ درصد افزایش نشان می‌دهد.

در سال ۱۳۹۷، معادل ۵۰۲/۳ میلیارد ریال سفته و برات در شهر تهران به فروش رسید که در مقایسه با سال قبل از آن حدود ۵/۴ درصد افزایش نشان می‌دهد. در این سال میزان سفته و برات واخواست شده با ۱۴/۵ درصد افزایش نسبت به سال قبل از آن به ۲۵۷۰/۵ میلیارد ریال رسید^(۵).

۸-۵- شرکت‌های تعاونی

بررسی آخرین وضعیت شرکت‌های تعاونی فعال^(۶) در کشور نشان‌دهنده آن است که تا پایان سال ۱۳۹۷، از مجموع ۸۵/۶ هزار شرکت تعاونی فعال، تعداد ۷/۵ هزار شرکت با هدف فعالیت در زمینه تامین نیاز «تولیدکنندگان»، «مصرف‌کنندگان» و «صنوف خدماتی» فعال بودند^(۷) که نسبت به پایان سال ۱۳۹۶ حدود ۱/۱ درصد افزایش نشان می‌دهد. مجموع سرمایه ثبت شده شرکت‌های مذکور ۱۷/۵ هزار میلیارد ریال بود که نسبت به پایان سال ۱۳۹۶ معادل ۰/۳ درصد افزایش نشان می‌دهد. میزان

مجموع تعداد معاملات ثبت شده در دفترخانه‌های اسناد رسمی کشور در سال ۱۳۹۷ حدود ۱۶/۲ میلیون فقره بود که نسبت به سال قبل از آن حدود ۱۷/۷ درصد افزایش داشت. حدود ۴۴/۰ درصد از معاملات مزبور متعلق به معاملات وکالت^(۱) بود که ۱۸/۹ درصد نسبت به سال ۱۳۹۶ افزایش نشان می‌دهد. تعداد معاملات بیع^(۲) و رهنی^(۳) ثبت شده نیز به ترتیب ۲۲/۵ و ۵/۰ درصد افزایش یافت. از مجموع معاملات مذکور، حدود ۲۶/۳ درصد در استان تهران صورت گرفت که نسبت به سال ۱۳۹۶ به میزان ۱۲/۳ درصد افزایش نشان می‌دهد.

جدول ۸-۴- وضعیت معاملات ثبت شده در دفاتر

(تعداد: هزار فقره) اسناد رسمی کل کشور

درصد تغییر	سال	
	۱۳۹۶	۱۳۹۷
جمع معاملات	۱۳۷۵۹/۵	۱۶۱۹۹/۹
بیع	۳۹۴۱/۵	۴۸۲۸/۸
وکالت	۵۹۹۵/۶	۷۱۲۷/۲
رهنی	۵۸۱/۳	۶۱۰/۵
سایر ^(۱)	۳۲۴۱/۱	۳۶۳۳/۴
پرونده‌های اجرایی	۱۵۷/۶	۲۲۳/۷

ماخذ: سازمان ثبت اسناد و املاک کشور

۱- شامل معاملات صلح، اجاره، تقسیم‌نامه، اقاله، اقرارنامه، تعهدنامه، رضایت‌نامه و سایر می‌باشد.

در سال مورد بررسی، تعداد پرونده‌های اجرایی^(۴) تشکیل

شده در خصوص عدم انجام تعهدات مربوط به معاملات ثبت شده

۱- سرفصل وکالت شامل ارقام فروش املاک، فروش خودرو و سایر می‌باشد.

۲- سرفصل بیع شامل معاملات قطعی و معاملات با حق استرداد می‌باشد.

۳- تعداد اسناد مشارکت مدنی بانکها و اسناد فروش اقساطی تحت عنوان رهنی گزارش شده است.

۴- پرونده‌ای است که به علت تخلف از انجام تعهدات به استناد اسناد رسمی در اداره ثبت تشکیل می‌شود.

۵- ارزش سفته و برات فروش رفته براساس نیم در هزار (فی یا بهای سفته) و ارزش سفته و برات واخواست شده برحسب مبلغ اسمی مندرج در هر برگ (میزان تعهد مالی آن) می‌باشد.

۶- در پایان سال مورد بررسی، از مجموع ۲۱۵/۷ هزار شرکت تعاونی ثبت شده در کشور، ۸۵/۶ هزار شرکت فعال بوده و بقیه در وضعیت در دست اجرا (۳۶/۱ هزار شرکت) و غیر فعال (۵۰/۲ هزار شرکت) بوده است.

۷- سایر رشته فعالیت‌های شرکت‌های تعاونی عبارتند از: اعتبار، تولیدی توزیعی، خدمات، صنعت، معدن، عمران، فرش دستباف، کشاورزی، مسکن و حمل و نقل.

اشتغال‌زایی ثبت شده توسط این شرکت‌ها نیز ۲۷۳ هزار نفر بود که در مقایسه با پایان سال ۱۳۹۶ حدود ۰/۵ درصد افزایش نشان می‌دهد.

در پایان سال مورد بررسی، تعداد اعضای تعاونی‌های فعال با ۰/۱ درصد افزایش نسبت به پایان سال ۱۳۹۶ به ۶/۳ میلیون نفر رسید. در پایان سال مورد بررسی، بیشترین تعداد شرکت‌های فعال در حوزه بازرگانی داخلی مربوط به شرکت‌های تامین نیاز مصرف‌کنندگان بود که سهمی حدود ۶۸/۸ درصد را به خود اختصاص داد.

جدول ۸-۵- وضعیت شرکت‌های تعاونی فعال در حوزه بازرگانی داخلی

	درصد تغییر		سال	
	۱۳۹۷	۱۳۹۶	۱۳۹۷	۱۳۹۶
تعداد شرکت	۱/۱	۰/۹	۷۵۳۸	۷۴۵۶
تامین نیاز تولیدکنندگان	۳/۸	۳/۲	۱۸۷۸	۱۸۰۹
تامین نیاز صنوف خدماتی	۰/۴	۰/۲	۴۷۳	۴۷۱
تامین نیاز مصرف‌کنندگان	۰/۲	۰/۳	۵۱۸۷	۵۱۷۶
سرمایه (میلیارد ریال)	۰/۳	۰/۳	۱۷۴۷۷	۱۷۴۲۳
تامین نیاز تولیدکنندگان	۱/۲	۱/۱	۳۲۲۱	۳۱۸۲
تامین نیاز صنوف خدماتی	*	*	۳۷۰۶	۳۷۰۶
تامین نیاز مصرف‌کنندگان	۰/۱	۰/۱	۱۰۵۵۰	۱۰۵۳۵
اشتغال (هزار نفر)	۰/۵	۰/۶	۲۷۳	۲۷۲
تامین نیاز تولیدکنندگان	۳/۳	۴/۲	۳۵	۳۴
تامین نیاز صنوف خدماتی	۰/۰	۰/۱	۶۱	۶۱
تامین نیاز مصرف‌کنندگان	۰/۱	۰/۱	۱۷۶	۱۷۶
تعداد اعضا (هزار نفر)	۰/۱	۰/۱	۶۲۹۳	۶۲۸۶
تامین نیاز تولیدکنندگان	۰/۸	۰/۸	۲۳۹	۲۳۷
تامین نیاز صنوف خدماتی	۰/۰	۰/۰	۱۰۵	۱۰۵
تامین نیاز مصرف‌کنندگان	۰/۱	۰/۱	۵۹۴۹	۵۹۴۴

ماخذ: مرکز آمار و اطلاعات راهبردی وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی

۸-۶- وضعیت واحدهای صنفی

مطابق آمار مرکز امور اصناف و بازرگانان ایران، در پایان سال ۱۳۹۷ تعداد واحدهای صنفی دارای پروانه کسب در سراسر کشور ۲۶۵۲/۳ هزار واحد بود که نسبت به پایان سال ۱۳۹۶ حدود ۴/۶ درصد افزایش نشان می‌دهد. از این تعداد واحد صنفی، ۴۸/۸ درصد صنوف توزیعی، ۳۱/۸ درصد صنوف خدماتی و ۱۹/۴ درصد صنوف تولیدی بودند. در پایان سال مورد بررسی، تعداد واحدهای صنوف خدماتی، تولیدی و توزیعی نسبت به پایان سال قبل از آن به ترتیب ۵/۸، ۴/۴ و ۴/۰ درصد افزایش داشت.

جدول ۸-۶- تعداد واحدهای صنفی دارای پروانه کسب در کشور

(هزار واحد)

	درصد تغییر		پایان سال				
	۱۳۹۷	۱۳۹۶	۱۳۹۷	۱۳۹۶	۱۳۹۵		
کل واحدها	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۴/۶	۱/۳	۲۶۵۲/۳	۲۵۲۴/۶	۲۵۰۱/۵
صنوف تولیدی	۱۹/۴	۱۹/۴	۴/۴	-۰/۶	۵۱۴/۲	۴۹۲/۳	۴۹۵/۴
صنوف توزیعی	۴۸/۸	۴۹/۱	۴/۰	۱/۹	۱۲۹۴/۵	۱۲۴۴/۷	۱۲۲۱/۲
صنوف خدماتی	۳۱/۸	۳۱/۵	۵/۸	۱/۶	۸۴۳/۷	۷۹۷/۶	۷۸۴/۹

ماخذ: وزارت صنعت، معدن و تجارت، مرکز امور اصناف و بازرگانان ایران